

Обраћање Срба са Косова и Метохије европским институцијама

Поштовани представници Европске комисије,

Обраћамо вам се у име српске заједнице и осталог неалбанског становништва на северу Косова и Метохије, са озбиљном и оправданом забринутошћу због дуготрајног и системског кршења основних људских и грађанских права, супротно европским вредностима, међународним конвенцијама и обавезама које произилазе из процеса европских интеграција.

Већ више од 25 година север Косова је потпуно запостављен када је реч о улагањима у инфраструктуру, економски развој и запошљавање становништва. Магистрални пут од Јариња до Косовске Митровице никада није пресвучен новим асфалтом, железнички саобраћај је укинут, а јавни превоз је готово у потпуности онемогућен због селективног и рестриктивног издавања лиценци превозницима из централне Србије, који су до сада били једини који су превозили ученике, раднике и остале путнике.

Овакво стање представља директно кршење члана 2 Протокола бр. 4 Европске конвенције о људским правима, који гарантује право на слободу кретања, као и члана 45 Повеље Европске уније о основним правима.

Посебно забрињава стање мостова на реци Ибар. Мост у Лешку је затворен за саобраћај јер је обала подривена и мост више није безбедан за употребу, иако је раније коришћен за превоз шљунка за изградњу базе Бондстил. Остали мостови на Ибру на северу Косова нису изграђени нити реконструисани, док се истовремено у Косовској Митровици, по одлукама премијера Албина Куртија, граде три моста на међусобној удаљености мањој од 50 метара, без реалне функционалне потребе. Оваква селективна инфраструктурна политика представља облик институционалне дискриминације, супротан члану 14 Европске конвенције о људским правима и члану 21 Повеље ЕУ, којима се забрањује дискриминација по националној и етничкој основи.

Уместо инвестиција које би допринеле нормализацији живота, институције у Приштини на северу Косова граде искључиво полицијске станице. Оваквим приступом шаље се порука застрашивања и притиска, што је у супротности са чланом 3 Европске конвенције о људским правима (забрана нечовечног и понижавајућег поступања) и основним принципима владавине права.

Додатни озбиљан проблем представља онемогућавање Срба да добију косовска лична документа и да региструју своја возила. Грађани су условљени процедурама којима се од њих захтева да до марта месеца продају постојећа возила и купе нова са РКС регистрацијама, у супротном им се забрањује учешће у саобраћају. Оваква пракса директно угрожава право на приватни и породични живот (члан 8 ЕКЉП), право на имовину (Протокол бр. 1, члан 1), као и право на рад и економску егзистенцију, гарантовано чланом 15 Повеље ЕУ.

Све наведене мере довеле су до потпуне парализе живота на северу Косова, уз континуирано подстицање међунационалне нетрпељивости од стране званичне Приштине. Овакво поступање је у супротности са Копенхашким критеријумима, посебно

у делу који се односи на поштовање и заштиту права мањина, као и са обавезама које проистичу из Поглавља 23 и 24 процеса приступања Европској унији (правосуђе, основна права, правда, слобода и безбедност).

Имајући у виду наведено, обраћамо се Европској комисији са захтевом да:

- покрене хитну и независну процену стања људских права на северу Косова,
- изврши притисак на институције у Приштини ради поштовања европских и међународних стандарда,
- предузме конкретне мере у циљу заштите српске заједнице и осталог неалбанског становништва,
- и омогући услове за нормалан, безбедан и достојанствен живот свих грађана.

Очекујемо да Европска комисија, као чувар европских вредности, предузме активну улогу у заштити људских права и спречавању даљег институционалног насиља и дискриминације.

С поштовањем,

Срби са севера Косова и Метохије

Датум: 22. Јануар 2026.